Sfântul Spiridon al Trimitundei (12 Decembrie)

Un moment important din viaţa Sfântului Spiridon este participarea sa la Sinodul I Ecumenic, care a avut loc în Niceea Bitiniei la anul 325 d.Hr., şi minunea pe care a săvârşit-o acolo, prin care a dovedit învăţătura Sfinţilor Părinţi, şi mai cu seamă a Sfântului Athanasie cel Mare. Şi anume că Dumnezeu este treimic, Tatăl, Fiul şi Duhul, şi că Fiul şi Cuvântul lui Dumnezeu nu este o creatură a Tatălui, ci Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, aşa cum au hotărât Părinţii în Simbolul de Credinţă.

În troparul Sfântului Spiridon este consemnat acest fapt: „Soborului celui dintâi te-ai arătat apărător şi de minuni făcător, de Dumnezeu purtătorule, Spiridoane, Părintele nostru". Sfântul Spiridon, luând o cărămidă, s-a rugat cu ardoare şi pământul, focul şi apa din care era alcătuită s-au separat unele de altele, şi astfel a arătat taina Sfintei Treimi.

1. Cercetând acest Sfânt Sinod Ecumenic, doresc să înfăţişez cele două tradiţii teologice care s-au exprimat acolo pe durata discuţiilor.
Prima tradiţie era cea exprimată de Arie şi de cei de un cuget cu el, care teologhiseau "aristotelic", folosind raţiunea şi speculaţia şi, în general, părerile lui Aristotel. Potrivit lui Aristotel, orice provine din fire este supus necesităţii. Arie, urmând această părere, susţinea că, dat fiind faptul că ceea ce este după fire este supus necesităţii, înseamnă că Tatăl nu L-a născut pe Cuvântul din firea Sa, ci L-a creat prin voinţa Sa şi, prin urmare, Cuvântul este creatură, prima făptură a creaţiei.

A doua tradiţie era exprimată de Sfinţii Părinţi, avându-l în frunte pe Sfântul Athanasie cel Mare, şi care teologhiseau "precum pescarii", precum Sfinţii Apostoli care, deşi erau pescari analfabeţi, au ajuns să trăiască Cincizecimea şi, ca unii ce erau de-Dumnezeu-văzători, au văzut că "Lumină este Tatăl, Lumină este Cuvântul, Lumină este şi Duhul Sfânt" şi astfel au devenit teologi şi au mărturisit că Fiul a fost născut de Tatăl după fire şi nu a fost creat după voinţă, şi de aceea este Dumnezeu adevărat. Astfel, foloseau pasaje de la Proroci, de la Apostoli şi de la Părinţii dinaintea lor, care erau de-Dumnezeu-văzători şi nu teologhiseau filosofic.

Concluzia trasă a fost aceea că metoda teologiei nu este speculaţia, raţionalismul, ci experienţa în Hristos. Părinţii Bisericii erau teologi empirici şi acelaşi lucru este valabil şi pentru Sfântul Spiridon.

Este important de spus că Sinodul I Ecumenic a fost un Sinod la care au fost convocaţi Părinţi care suferiseră asupriri şi mucenicie pe vremea prigoanelor, acest Sinod a fost o ”adunare a mărturisitorilor”. Unuia îi lipsea un ochi, altuia o mână, cel de-al treilea avea răni pe trupul său: ”adunare a mucenicilor” a fost Sinodul I Ecumenic, iar Sfinţii Părinţi care au luat parte sunt ”răniţii dumnezeiescului Mire”. De aceea, ei au mărturisit ortodox. Suferind martiriul [trupesc], au dat mai apoi şi mărturia credinţei ortodoxe.

Asta înseamnă că teologia ortodoxă este empirică, nu speculativă, este expresie a ascezei şi a experienţei, iar nu rod al intelectului. Potrivit Sfântului Grigorie Teologul, Părinţii teologhiseau ”ca nişte pescari”, iar nu aristotelic; în chip duhovnicesc, iar nu demonic; bisericeşte, iar nu negustoreşte; spre folosul [sufletesc], iar nu spre făţărnicie”. Şi potrivit definiţiei bine ţintite a Sfântului Grigorie Palama, ”cei care pătimesc cele dumnezeieşti sunt sfinţii, iar nu intelectualii”.

2. Cele de mai sus ar trebui să ne arate ce anume este credinţa ortodoxă.

Dacă citim imnul credinţei cuprins în Epistola către Evrei a Sfântului Apostol Pavel, vom vedea că ea este empirică, nu intelectuală. Scrie Apostolul Pavel: „Care (toţi Sfinţii) prin credinţă, au biruit împărăţii, au făcut dreptate, au dobândit făgăduinţele, au astupat gurile leilor, au stins puterea focului, au scăpat de ascuţişul sabiei, s-au împuternicit, din slabi ce erau s-au făcut tari în război, au întors taberele vrăjmaşilor pe fugă” (Evrei 11:33-34).

Această credinţă care biruieşte împărăţii, care astupă gurile leilor, care stinge puterea focului etc. nu este una intelectuală, ci empirică, harismatică. Sfinţii nu au biruit pe diavol şi stihiile lumii prin studiu intelectual, prin speculaţii, ci prin viaţa lui Hristos pe care o aveau în ei întru Duhul Sfânt şi care le dădea putere. Prin această credinţă a săvârşit Sfântul Spiridon minunile.

Sunt importante şi cele spuse de Sfântul Maxim Mărturisitorul pe această temă. Vorbind despre credinţă, el dă o definiţie surprinzătoare: credinţa este putere relaţională şi legătură strânsă ”a desăvârșitei uniri celei mai presus de fire și nemijlocite a celui ce crede cu Dumnezeu Cel crezut”. Sfinţii au dobândit

comuniunea cu Dumnezeu, iar noi urmăm credinţa lor, a Sfinţilor de-Dumnezeu-purtători.

De asemenea, tot Sfântul Maxim vorbeşte despre această credinţă nefalsificată şi neamestecată cu alte idei străine: „Cel ce are credinţă nefalsificată în Hristos, are în el în întregime toate harismele dumnezeieşti”. Fără credinţa nefalsificată nu poate nimeni să mărturisească credinţa şi să sufere martiriul, nu are harisme şi nu se poate mântui.

Pentru aceasta, Sfântul Maxim Mărturisitorul povăţuieşte: ”Să păstrăm acest mare şi primordial medicament al mântuirii noastre: adică buna moştenire a credinţei, mărturisind cu sufletul şi cu gura plini de îndrăzneală, aşa cum ne-au învăţat Părinţii noştri”. Dacă cercetăm cu luare aminte acest pasaj, vedem limpede cum credinţa este primul medicament al mântuirii; credinţa este bună moştenire pe care o primim de la Părinţii dinaintea noastră, şi trebuie să păzim acest leac, ca să ne tămăduim; trebuie să o mărturisim cu sufletul şi cu gura, cu îndrăzneală şi curaj, aşa cum făceau şi cum ne învăţau Părinţii noştri.

Dimpotrivă, potrivit Sfântului Maxim Mărturisitorul, amestecarea credinţei Prorocilor, Apostolilor şi Părinţilor cu părerile eterodocşilor care teologhisesc prin raţiune, înseamnă trădarea credinţei. Scrie: „Căci trădare este schimbarea credinței celei drepte a Lui și cu privire la El (adică la Hristos) prin acceptarea unei mărturisiri a heterodocșilor și a unei învățături care Îl vinde pe El, spre negarea preasfântului Lui trup [luat] de la noi”.

Iubiţi fraţi,
Această credinţă vie o avea Sfântul Spiridon, pe aceasta o mărturisea, prin aceasta făcea minuni, această credinţă l-a făcut Sfânt, această credinţă a făcut din sfântul lui trup sfinte moaşte, aceasta l-a arătat Sfânt în Biserică şi pentru aceasta este cinstit ca Sfânt. Suntem chemaţi să trăim credinţa ca viaţă, ca părtăşie cu Dumnezeu. Lumea s-a săturat de vorbe goale, de verbalism teologic fără măsură, lumea vrea oameni arzând de această credinţă vie, care să biruiască toate duhurile vicleniei.

Desigur, trăim într-o perioadă de criză economică, pentru depăşirea căreia se străduiesc conducătorii noştri politici, dar există şi o altă criză, criza credinţei ortodoxe, falsificarea adevărului, secularizarea din Biserică şi în teologie. Astăzi se surpă credinţa adevărată, însăşi viaţa Bisericii, aceea care face Sfinţi.

Cât se poate de actual este cuvântul lui Hristos: „Dar Fiul Omului, când va veni, va găsi, oare, credinţă pe pământ?” (Luca 18:8). Cu siguranţă va găsi biserici, construcţii, centre spirituale, dar va mai găsi El oare credinţa vie pe care o avea Sfântul Spiridon şi prin care făcea minuni?.

Doresc să îi mulţumesc Înaltpreasfinţitului Mitropolit al Pireului, kir Serafim, iubit frate al meu în Hristos, care m-a invitat, pe mine şi pe Mitropolitul Kifisiei, kir Chiril, să participăm la praznicul Sfântului Spiridon şi mi-a dat bucuria de a vă împărtăşi aceste gânduri. Înaltpreasfinţitul Mitropolit al Pireului, kir Serafim, este un iubit frate al meu, pentru că, dincolo de lucrarea filantropică pe care o înfăptuieşte în Sfânta Mitropolia sa, mărturiseşte credinţa Prorocilor, a Apostolilor şi a Părinţilor, credinţa Sinoadelor Ecumenice şi o face cu îndrăzneală şi curaj.

Mă rog ca Dumnezeu, pentru rugăciunile Sfântului Spiridon, să ne dea putere, ca să fim buni ucenici ai lui Hristos şi ai Sfinţilor şi să ne luptăm pentru Adevăr, într-o epocă de minciună şi confuzie duhovnicească. Amin.

Înaltpreasfinţitul Ierotheos Vlachos

preluat de pe sursa ortodoxiacatholica.wordpress.com